

Pilavisan

Medlemstidning för Folkdansringen Skåne - Årgång 70 - Nummer 2 - 2015

Årets Europeade, 2015, var den 52:a i ordningen. Denna gång kunde vi avnjuta den på hemmaplan, i Helsingborg. Sid 4-5

Traditionsenlig dricka.
Traditionsenlig klädsel.
Traditionsenlig musik.
Underbar samvaro.
Skottland har aldrig känts
närmre. Sid 8-9

Så mycket man hinner
med på två dagar. Med
snabba steg kände vi de
historiska vingslagen.
Vi fick godis för alla sin-
nen Sid 6-7

Ledare Stig Hellemarck

Jag hoppas ni har full fart i era fören-
ingar också och planerar för att värva
nya medlemmar inför terminsstart i
januari!

pilavisan@folkdansringen.se

Utges av Folkdansringen Skåne

www.folkdansringen.se/skane

Redaktion
Stig Hellemarck
Anna Månsson
Ronny Månsson

Ansvarig utgivare:

Stig Hellemarck
Kamrergatan 9
211 56 Malmö

040 796 45
0760 647 240

Redaktionellt material:

Skriv, ta bilder, skicka in!
Låt alla medlemmar få ta del av dina
upplevelser.
Vi kan inte garantera att allt material
kommer med, men vi gör vad vi kan.
Vi förbehåller oss rätten att redigera
text samt att utföra normal bildbehand-
ling.

Artiklar och bilder måste vara försed-
da med namn på författare och fotograf
samt godkännande att materialet får
publiceras i Pilavisan och på Folkdan-
sringens hemsida.

Materialdagar:

Pilavisan nr 1 vecka 2
Pilavisan nr 2 vecka 15
Pilavisan nr 3 vecka 33
Pilavisan nr 4 vecka 44

Beräknad utgivningsvecka:

Pilavisan nr 1 vecka 6
Pilavisan nr 2 vecka 19
Pilavisan nr 3 vecka 36
Pilavisan nr 4 vecka 48

Extraintimation, "duggor", kan
förekomma.

Om Pilavisan är en rejäl rotblöta i
kulturens & traditionens tecken, är
en "Dugga" en information av min-
dre omfång, om något som är på g
Utges av Folkdansringen Skåne

Ett händelserikt år går mot sitt slut

Tiden går snabbt och nu är det redan
advent. Vi kan se tillbaka på ett händ-
elserikt folkdansår i Skåne med trev-
liga distriktskurser och inte minst den
fantastiska Europeaden. Under ett antal
dagar fick vi här uppleva danser, musik
och dräkter från nästan hela Europa. In-
tressant och medryckande! Skånekväl-
len som inledde det hela blev ju också
en succé liksom vår medverkan på tors-
dagskvällens invigningsföreställning.
Kanske skulle vi göra om en liknande
satsning som Skånekvällen med många
skånska folkdanslag nästa sommar (eller
kanske när Folk- & världsmusikgalan
kommer hit 2016) – låt vara att vi inte
lär få lika många utländska dansare som
intresserad publik.

I övrigt satsar vi på ungefär lika mycket
intressanta endagskurser som vanligt. I
samarbete med Skånes spelmansförbund
ordnar vi också, liksom för två år sedan,
en 2-dagars kurs i februari. Utöver nu
publicerade kurser, så planerar vi bl a att
starta instruktörsutbildning i höst.

Jag har av tidsbrist tvingats dra ner på
mina insatser för Pilavisan och Ronny
och Anna har fått dra nästan hela lasset
med detta nummer, en som vanligt väl-
fylld utgåva av tidningen.

Innehåll Pilavisan 2015-2

Sid	2	Utgivare
Sid	2	Ledare
Sid	2	Kurser våren 2016
Sid	3	Ölkultur
Sid	3	Folkdans och orientering
Sid	4	Europeaden 2015
Sid	6	Kadriljer och Francaiser
Sid	8	Skotsk folkdans- festival i London
Sid	10	Boktips
Sid	10	Minnesord

Kalendarium

Distriktets kurser våren 2016

Nedan presenteras i korthet vårens
planerade kurser. Mer information finns
på www.folkdansringen.se/skane, välj
kurser. Där finns även anvisning för an-
mälan. Mat ingår i kursavgiften. Frågor
och anmälan görs till [skanekuser@folk-
dansringen.se](mailto:skanekuser@folk-
dansringen.se).

**Danskurs "Danser från Dalar-
na"** lördagen 23 januari 2016, i Eslöv
med instruktörer Stina och Lennart
Jeppsson samt spelmän Ingrid och Chris-
ter Olsson. Pris 270 kr, för medlemmar
i förening ansluten till Folkdansringen.
Sista anmälningdag 2015-12-20.

Spelkurs i Dalalåtar, lördagen den 23
januari 2016 i Eslöv. Instruktör Hans
Röjås. Pris 580 kr för medlemmar i
förening ansluten till Folkdansringen.
Sista anmälningdag 2015-12-20.

Dans- och Spelhelg den 13-14
februari 2016 i Eket. Under helgen var-
vas två kurser. Den ena kursen "Sam-
spel musiker/dansare" leds av danslära-
re och danspedagog Julia Persson,
tillsammans med dansspelman Olof
Göthlin och spellärare Pelle Björnlert.
Den andra delkursen "Dans och musik
från Gästrikland" leds av danslärare
Christina Skoglund och Benno Eriksson
tillsammans med dansspelman Urban
Welén och spellärare Tony Wretling.
Pris 850 kr för medlemmar i Folkdan-
sringen Skåne. Sista anmälningdag 21
december 2015.

Kurs i Silversmide lördagen
den 5 mars 2016 i Lund med instruktör
Anders Bengtsson. Pris 300 kr för med-
lemmar i förening ansluten till Folkdan-
sringen. Kostnad för material tillkom-
mer. Sista anmälningdag 2016-02-15.

Boka NU!!!
Folkdansringen Skånes
årsmöte kommer att äga rum
lördagen 9 april 2016, hos
Logdansarna i Lund.

Ölkultur i Malmö

Vad passa bättre än att ta upp den tyska 1:a maj traditionen och ta en cykeltur

Ett tiotal medlemmar från Sällskapet Gammeldansens Vänner, SGV och Folkdansens Vänner, FV Malmö, njöt av vårvädret med en kulturell cykeltur. I lugn skön takt med många strategiska stopp vid forna bryggerier och utskänkningsställen tog vi oss runt i Malmö och lyssnade på Volkers Albrecht som berättade om Malmös ölhistoria.

Under många år var vattnet i Malmö otjänligt att dricka, det var mer likt vätska från avloppsdike än rent dricksvatten. Genom att dricka öl fick malmöborna i sig vätska utan att bli sjuka. Under 1600-talet lär malmöborna ha druckit ca 3 liter öl/person och dag. För soldater var ransonen 10 liter/dag men de var inte helt nöjda med detta. De berodde kanske på att de fick en extra förtjänst genom att sälja en del av sin ranson. Ölbryggning och drickande var alltså en överlevnadsstrategi vid denna tid.

Malmö har en lång öltradition som går tillbaka till den danska tiden. Antalet bryggare varierade år från år. På 1740-talet fanns 41 bryggare i staden. 1820 fanns det tio bryggare i Malmö som då hade 6723 invånare. Efter sammanslagningar fanns fem stora bryggerier i Malmö i slutet av 1800-talet. Längre fram blev det fler sammanslagningar och 1993 försvann det sista bryggeriet, Pripp. Sen var Malmö torrlagt under några år tills under senare år då åter småskalighet och hantverksmässiga bryggerier börjat växa fram s.k. mikrobryggerier.

TT-öl, ett öl med skånska traditioner

Cykelturen avslutades hemma hos Volker, där vi åt nygrillad korv med god hantverksmässigt framställt kulturdryck. Gissa vilken?

Text: Anna Månsson

Foto: Ronny Månsson

Folkdans och orientering – finns det några likheter?

Ja, båda folkdans och orientering marknadsförs som motion för hjärta och hjärna, dessutom passar båda för alla åldrar.

Ingen har väl missat att O-ringen kom till Skåne 2014 med Kristianstad som centralort. Vi är tre tjejer (tanter skulle en del säga) som beslöt oss för att prova vår ”systersport”. Det är Ann-Margret Persson, aktiv orienterare för 30 år sedan och nybörjarna Elisabeth Nordh och jag Margareta Nilsson som var pigga på att lära oss.

Ann-Margret ordnade anmälningen till Finaletappen. Lika bra att satsa stort och springa Grand Final direkt! Vi ville naturligtvis representera Linderöds Folkdanslag, men datorn hade inte hört talas om denna förnämliga klubb så vi fick delta som Klubblösa. För att kompensera för detta tog vi på oss våra föreningströjor och stack iväg.

Med gemensamma ansträngningar tog vi oss runt i bokskogen på Österlen och jagade stämplat. Vi fick uppleva glädjen av att vistas i vacker natur och tillfredsställelsen i att hitta rätt och stämpla kontrollerna. Målgången var helt fantastisk, ett backkrön med utsikt över målområdet med närmare 20000 människor på upploppssträckorna, med havet som bakgrund.

Hur utfaller då jämförelsen mellan folkdans och orientering? Båda aktiviteterna innehåller rörelseglädje och utmaningar för tänkandet. I orienteringen får man njuta av vacker natur och löpsteg. I folkdans finns vacker musik och danssteg. Svettfaktorn kan vara likvärdig,

åtminstone på vår amatörorienternivå. När det gäller klädseln är sportkläderna praktiska och folkdräkterna något mer opraktiska, men vackrare än löpartights. Jag vet i alla fall vilken aktivitet jag föredrar. Jag älskar att röra mig till musik i samspel med andra dansare och det är skönt att (oftast) slippa vädrets nycker.

Viktigast av allt är att vi gör det vi trivs med. Det finns gott om plats för fler deltagare, både på dansgolvet och i skogen!

Margareta Nilsson, Linderöds Folkdanslag
Foto: Elisabeth Nordh

Ann-Margret, stämplat sista kontrollen före målgång,

Snart Jul, kanske bäst att “pimpa” sig

Solen sken över Europeaden i Helsingborg

6000 dansande, sjungande och spelande européer träffades i Helsingborg för att delta i Europas största Folkdansfestival, den 52:a Europeaden. "De flesta vet vad en Europead är, därför kommer de tillbaka varje år" sa Sveriges delegat i Europeadkommittén Marianne Halling. "Det är sång dans och musik. Vi njuter av detta tillsammans, även om det ibland är svårt att prata med varandra".

För sex år sedan började förarbetet för årets Europead berättade Marianne. Hon blev mycket glad när det blev bestämt att Sverige skulle bli värdland 2015. Det kräver god planering och mycket samarbete med många olika instanser för att allt ska fungera. På 19 skolor hade boende förberetts för deltagarna. De 248 dansgrupperna från 25 olika länder dansade på 14 utomhusscener och på Arenan. 300 volontärer hade utbildats i säkerhet, första hjälpen, turism och bemötande.

Skånsk inledning på Europeaden. 280 dansare från 16 skånska folkdanslag deltog i 1,4 km långdans som inledning på Europeaden. Klädda i folkdräkter dansade, sjöng och spelade vi längs vägen från Kungstorget till Dunkerska. Sen fortsatte det med att varje grupp dansade ett 10-minuters program på scenen. Alla hade i förväg överenskommit vilka danser som respektive dansgrupp skulle framföra, för att ingen dans skulle upprepas. De blev trivsamt när både ungdomslag och äldre dansare framförde flera traditionella danser men också någon nyare dans. Det var ett variationsrikt program med polskor, stilla menuett, svensk hambo, schottis i många olika varianter, polka, vals, någon kadrilj, och inte minst modern oxdans framförd av två kvinnor från Rönneholms folkdanslag. Dansarna delade ut örflar, drog varandra i håret och bar sig åt. Det var humoristiskt och jämställt. Kvällen bjöd på skånsk färgprakt med många varianter på skånska dräkter. Där fanns också ett antal nordligare svenska dräkter. Förutom enfärgade västar på herrarna fanns långrandigt, tvärrandigt och diagonalrandigt. En man var klädd i fina mörkbruna "lederhosen" och en

kvinnor bar kilt. Det kändes internationellt och gemytligt att vi skåningar med olika geografisk anknytning presenterade Skåne när vi dansade tillsammans. Det är "skänich" sa någon. Peter Duvemark v.ordf. Folkdansringen Skåne sken ikapp med solen och alla deltagarna när han från scenen tackade alla som kommit. Som avslutning sjöng och spelade skåningarna "Flicka från Backafall" från scenen.

Programmet följde traditionen. Andra kvällen var det invigning och sista kvällen var det avslutning. Däremellan fanns en körkväll, parad, bal, dans på utomhusscenerna och mäsas i kyrkan. Forum på Sundstorget hade bodar med hantverk och information. I Folkdansringen Skånes stånd fanns vår nya informationsfolder. I Namurs stånd fick alla besökare gratis pins eftersom "we have heart" sa nästa års Europeadvärdar.

Invigning och avslutning ägde rum på Arenan med 4500 sittplatser varav ett antal hade sålts till allmänheten. Med 6000 deltagare blev det trångt, därför sas att tält med storbildsskärm hade ställts iordning utanför. Men i tältet syntes endast en mindre skärm och ljud saknades. Vi som fick plats inne på Arenan fick se och lyssna på

fantastiska framträdanden med musik och dans av alla deltagande lag. På en bildskärm presenterades grupperna med Europakarta som zoomade in land och region före dansuppsvisningen.

På den högtidliga öppningen talade borgmästare Helsingborg Mats Sander och tackade alla som kommit.

Han uppmanade besökarna att fylla Arenan med energi och få nya vänner. Musiken känner inga gränser, dansen för oss samman sa han och förklarade Europeaden invigd. Ordf. i Svenska Folkdansringen, Ingela Thalén talade om hur glad hon var över att dansare från hela Europa hade samlats för att träffa gamla vänner och möta nya. Hon betonade värdet av starka band mellan varandra och generationerna, det är viktigt för säkerheten i en allt mer öppen värld. Ingela avslutade med att uppmana oss "keep dancing". Europeadkommitténs ordf. Armand de Winter uttalade särskilt välkommen till de länder och grupper som deltog för första gången. Han uppmanade alla att vara stolta över sin kultur, ha respekt för andras och sen sa han på svenska "Välkommen till 52 Europeaden".

Europeadens framtid ligger i barnens händer. För att befästa detta hade alla barn tillsammans lärt en dans som de framförde på avslutningen. Det var imponerande att se hundratals barn fylla scenen för att dansa polka till "Här kommer Pippi Långstrump" och "Waterloo". De visade att det inte spelar roll varifrån man kommer, dans och musik enar. På slutet fick Marianne Halling en stor applåd för sitt arbete inför och under Europeaden. Flaggan som symboliserar Europeaden överlämnades till Cécile Crefcoeur president för Namur som stolt tog mot den. Avslutningsvis hördes glada rop "Vi träffas igen, nästa år i Namur, Belgien".

I Paraden från Gröningen till Stadsparken tågade spelmän från Skånes spelmansförbund, tätt följda av alla grupper. Helsingborgare och många andra tillresta besökare kantade paradvägen och njöt av färgprakten. Det

är inte lätt att hålla tidsschema under rusningstid på trafikerade gator i Helsingborg en fredag eftermiddag. Poliser dirigerade trafiken som skulle flyta parallellt. Tidschemat överskreds vilket medförde att alla fick utökad möjlighet att njuta av paraden.

Körkvällen inleddes med musik från sju långa trumpeter s.k. "Aidatrumpeter" som räckte spelmännen från axlarna ner till golvet. Sen fick vi lyssna till Avesta folkdansgille som framförde vår svenskaste sommarsång "Den blomstertiden nu kommer" med Gunilla som kulande och sjöng tillsammans med fioler, dragspel och nyckelharpa. En kvinnokör, från Abruzzo Italien som deltagit i över 20 Europeader framförde ett medryckande program. En polsk kör fick beröm för att de själva hade designat och sytt sina dräkter. En tysk kör sjöng väva vadmal men den handlade om "flax" (lin). I Tyskland väver man inte vadmal där skördar man linet. Jag funderar fortfarande över varför vi kallar denna dans/sång för "Väva vadmal". Även den svenska texten handlar ju om hur vi ska skörda, häckla, och spinna linet. I en kör från Litauen sjöng, spelade och dansade alla medlemmar. Det är tur att vi inte har dessa krav för att komma med i våra dansföreningar. En grupp från Sardinien sjöng strupsång. Det var annorlunda och stämningsfullt med en försångare som sjöng en berättelse och tre tonårspojkar som återgav vars ett djurläte som omkväde. De höll delvis för öronen för att inte bli störda men samtidigt lyssna på medsångarna. Avslutningsvis överraskades vi av en grupp från München som spelade med klockor.

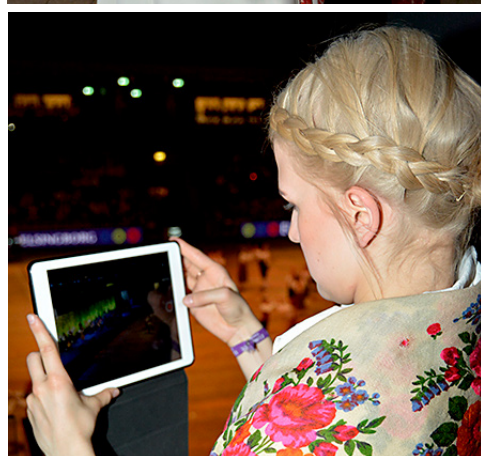
På Musik- och sångmässan i Mariakyrkan följde flertalet besökare seden att klä sig i dräkt. Det kändes jämlikt med en manlig och en kvinnlig präst som samarbetade under mässan. De visade stor glädje över att kyrkan var fullsatt av européer och betonade att vi är alla lika. Vi fick lyssna på tal om rädsla för olikheter. Vi dör i krig på grund av denna rädsla, denna rädsla ligger bakom gängvåld. Det är ingen skillnad på rik och fattig, olika förmågor, olika nationer, män och kvinnor, vi alla är lika.

En workshop genomfördes med ett hundratal par, de flesta tyskar som fick lära den svenskaste av alla danser, hambo. Det blev en trevlig lärörlek timme på Arenan berättade dansinstruktör Bo Nyander, FV Helsingborg.

Europeaden spred glädje. Förutom organiserad schemalagd dans syntes och hördes spontan dans och träning i gathörn och parker. Färgsprakande och sparsmakade, enklare och mer dekorerade dansare och spelmän syntes i vimlet på gator och torg. Dansare från Belgien dansade med flaggor. I Flandern använder de stora flaggor 2x2 m (svart björn mot gul bakgrund) som de dansar och jonglerar med. Flaggstängerna är försedda med tyngd för att vara möjlig att kasta upp och fånga med utvecklad flagga. I Flandern finns enbart manliga fansvingare men i andra delar av Belgien finns mindre flaggor och kvinnliga dansare. Från många grupper syntes på lång väg att de både tränat dans och leende noga. Dansare från Provence Frankrike framförde gymnastisk dans, sittande på huk sparkade de omväxlande med höger och vänster ben. Dansare från Steiermark i Österrike dansade med dubbel handfattning och snodde armarna om varandra. Våra "fönster" är i jämförelse en barnlek.

Grönländska kvinnor bar pärlbroderade kragar. Varje familj har eget mönster och färger. En kvinna berättade att det tog henne tre veckor att brodera en krage. Till dräkten hör byxor av sälskinn med pälsen utåt och stövlar med hårsidan inåt. De ser ut som vita pappersstövlar. Irländska flickor som dansade riverdance hade moderna dräkter. De unga flickorna bar minikjolar med bar rygg och smala axelband. En grupp från Frankrike som dansade med styltor imponerade. Ingen kunde låta bli att lägga märke och höra klappande träskorna från Nederländernas dansare. Många barn och ungdomar hade fantastiska hårflåtor, men i dagsljus avslöjades att de söta

flickorna hade lösflåtor. Det känns bra att det inte finns krav på långt hår för att dansa i gruppen. Gruppen från Katalonien hade kastanjetter. Säckpipor hördes från grupper från Skottland, Frankrike, Portugal, Spanien, och Estland.

forts sid 10

Kadriljer och Francaiser

Helgen 14-15 mars 2015

lotsade familjen Nyander oss dansare genom decennier och sekler med dans, musik och information om Börje Wallins livsverk.

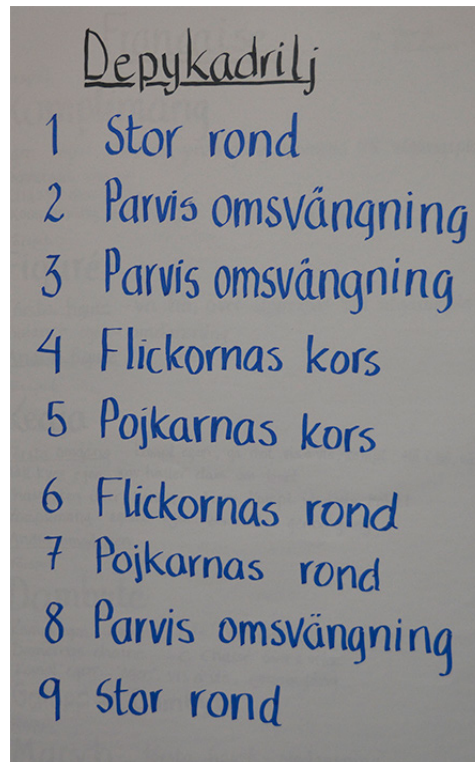
Föreningen "Forum för historisk dans och musik" arrangerade tvådagarskurs "Kadriljer och fransäser" i "Sundets pärla" Helsingborg. 25 dansglada deltagare från V. Götaland, Småland och Skåne dansade under ledning av dansinstruktör Bo Nyander, till musik av Gina Nyander (flöjt) och Karin Wallin (fiol).

Gina berättade engagerat om sin far Börje Wallin som letade fram och dokumenterade hur man roade sig förr. Han intervjuade äldre personer, filmade och letade i arkiv (bl.a. Lunds folklivsarkiv, Nordiska museet, Stockholm och Krappertups arkiv). Årligen arrangerade han danshelger, för dansare och spelmän från både Danmark och Sverige. Tillsammans gick de igenom uppteckningarna. Man spelade, dansade och prövade sig fram till hur det troligen hade framförts. En del uppteckningar var enbart fragment, men flera skärvor från olika källor kunde sammanställas så de kom fram till hur det sannolikt hade varit. Materialet samlades in i flera böcker. B. Wallin dog 1992 och in i i det sista arbetade han med att färdigställa den gröna boken "Gamla Dansar i Skåne, Kadrilj och francaise". Efter B. Wallins bortgång fick hans dotter Karin stipendium för att färdigställa boken. Efter minutiöst arbete gavs boken ut 1995.

Postumt har B. Wallins tidigare opublicerade material sammanställts i det blå häftet som innehåller polskor samt folklig menuett. Till häftet finns även en DVD. I böckerna är uppteckningarna tydligt markerade och återgivna i originaltext. Beskrivning på hur B. Wallin genom sina kurser kommit fram till hur dansen har dansats ingår tillsammans med historik, där dansens ursprung anges. Dessutom finns noter till musiken. Det är en riklig skånsk guldgruva.

Från den gröna boken **Kadrilj och francaise** fick vi under denna kurshelg dansa olika tidsepokers danser. De äldsta **kontradanserna** var **engelskor** från slutet av 1600-talet. Kontradans är en dans där man har ett par visavi (mittemot) som man dansar med. Dessa kadriljer

utvecklades till enkla kadriljer för fyra par. Senare under kursen dansades sammansatta långa kadriljer. Därpå följde fransäser. På slutet fick vi lära oss

om den stora kadriljen och så avslutades kursen med angläs.

I England dansades mycket fria steg men med bestämda turer. Fransmän som reste till England för att studera dans blev mycket överraskade över att stegen var fria. Vi uppmanades att göra som engelsmännen, dansa engelskor med fria steg. Fattningen i omdansningen var inte nedtecknad så under kursen fick vi stor frihet att hålla om varandra i dansen.

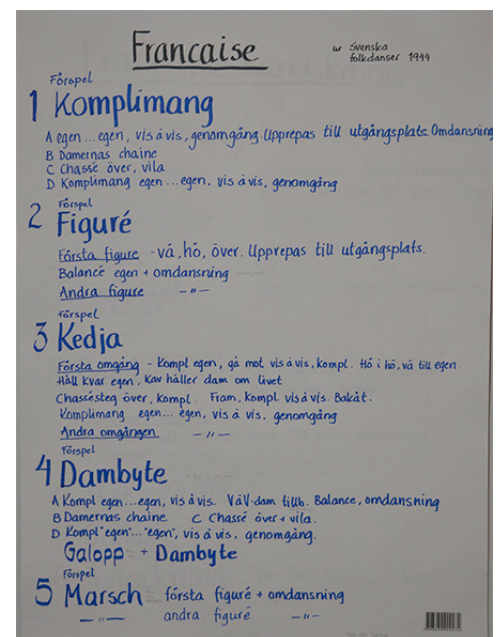
Danserna innehöll många turer och Bo informerade att åttatur innebär att dansen dansas av åtta personer och fyrtur dansas av fyra. Han sa också att förr var det dansmästaren som bestämde vilka linjer som var premiär respektive sekund och sen följde han denna tradition under kursen. Premiärparen dansar först i första turen. I filmen om "Fällebergakadriljen" berättades att de som dansade "långs med bräderna" var premiär.

B. Wallin hittade turlerna till **Depykadrilj** från Hyllinge, Helsingborg, i några olika skånska uppteckningar. Denna dans har troligtvis liknat kadriljerna man har i Danmark. Dansen har nio turer. Vi dansade till "Engelska från Hjortsberga". Karin Wallin spelade på en fiol kallad viola d'amore. Den har en extra bassträng och totalt tio strängar varav fem

understrängar som bara klingar med. När Karin fick Zorn guldmärke 2007 firade hon med att skaffa denna fina fiol. Karin berättade att hon stämmer om strängarna

för att kunna spela på olika sätt och åstadkomma "maffigare, härligare" ljud vilket vi alla fick dansa till. Gina spelade på en tvärflojt av trä. Hon berättade att de gamla tvärflojterna tillverkades i trä men att de har ett annat klaffsystem. Gina önskade en träflojt men med det moderna systemet för att slippa lära om från början. Denna flojt fick vi njuta av under helgen.

Fransäser har dansats av alla samhällsklasser. Dansmästaren ropade ut turlerna, det är anledningen till att dansen inte förändrats så mycket. De som dansade aktivt fram till omkring 1920 har med stor sannolikhet dansat fransäs.

Vi var mycket artiga mot varandra under kursen. Vi hälsade, bugade och tackade varandra stup i ett, i alla danser. På 1700-talet neg damerna men i modernare tappning bockar kvinnorna. Förr föll männen på knä för att hälsa på

kvinnor och de kysste kjolfällen när de hälsade på grevinnan. Kursdeltagare Jarl Andreasson från Göteborg berättade att det förväntades att en bildad man kunde fäktat, rida och dansa.

Knutsghillen har anor tillbaka till 1000-talet, men numera omfattar aktiviteterna i dessa gillen endast umgängesliv. Vid sekelskiftet 1700-1800 komponerades **fransäsen**. På B. Wallins film från Knutsbalen i Landskrona 1982 dansades fransäs. Ceremonimästaren ropade ut turerna och samtidigt försökte han vid några tillfällen hjälpa dem som hade svårigheter. Om man bara dansar denna dans en gång per år så är det inte så lätt. Deltagarna hade ju inte heller fått samma fina undervisning som vi fick under vår kurs. Efter att ha tittat på denna film växte vårt självförtroende, ingen av oss gick vilse på dansgolvet. Förr ingick dans i den allmänna bildningen. I filmen dansades fransäs i fyrkant. Det förekommer att den dansas både på två linjer och i fyrkant.

Kadrilj-Francaise är en stor kadrilj som dansats på Tranberg gods i Bara härad. Dansen upptecknades 5 maj 1945, Danmarks stora befrielsedag, och rådhusklockarna från Köpenhamn hördes. Dansen härstammar från början av 1800-talet. Dansen visar på ett fint sätt hur övergången från francaise till kadrilj skedde. Nu försöker vi väcka liv i denna trevliga dans. I dansen ska man stanna och invänta att repriserna är slutspelade. Gina citerade nedteckning

från boken om detta "En del av den yngre generationen gjorde ej rätt. ... De hade rent förbråttom. Man skulle lugnt stanna på sin plats tills repriserna var slutspelade".

Fällebergakadrilj kräver gott samarbete mellan alla par. Dansen har över 50 moment som ska framföras i rätt ordning. Dansen har dansats i trakten runt Bjuv, Ekeby och Billesholm och dansades allmänt fram till 1:a världskriget, för att därefter enbart dansas på bruket. Några äldre höll dansen vid liv och dansade den på en film från 1975, inspelad i Skånes Fagerhult av "Samarbetsnämnden för folklig dans". Karin Wallin som var med vid filmningen berättade att dansarna tog fyra timmars paus mitt under inspelningen för några behövde åka hem och mjölka. Dansen skiljer sig från andra kadriljer eftersom ingen står och väntar. När premiärparen dansar med paret mittemot så dansar sekonden samtidigt med sitt närliggande par och vice versa. Det är alltså linjevis och parvis dans samtidigt. "Ni kan se på oss att det är roligt" sa en äldre man på filmen när han berättade om kadriljen. Han liknade dansen vid en familj och var mäkta stolt över att föra danstraditionen vidare. Idag är de äldre dansarna borta och vad vi vet har inga yngre tagit över.

B. Wallin har skrivit att antalet dansare i en kadrilj berodde på danslokalens storlek. De kunde vara upp till 100 par i samma kadrilj. Om det var färre än 30 par så tyckte vissa spelmän att det inte var lönt att spela kadrilj. När ovana dansare skulle vara med kunde det trassla till sig. Musikerna ropade ut turerna och om det blev för rörigt slutade musiken tvärt och de gick istället över till **efterdansens galopp**.

Anglås är numera tyvärr en nästan bortglömd dans, som kom i början av 1800-talet. B. Wallins citat ur en äldre dansbok berättar att Anglås var en särdeles bra dans att starta kvällen med. Genom denna dans fick man överblick över alla festdeltagarna och kunde planera kvällens senare manövrar.

B. Wallin fann ingen uppteckning på anglås i Skåne, men melodier finns så dansen har säkert dansats här också. En annan dans som kunde inleda en fest var **promenadpolonäsen**. Den ger på liknande sätt överblick över alla festdeltagarna. Efter att ha dansat anglås uppmanar jag gärna att åter dansa anglås som inledning på större fester.

Innan kursen var slut fick vi se **menuett**. När våra insamlare av folkmusik gick ut i bygderna i början av 1900-talet glömdes

denna musik bort. Gina berättade stolt att hennes far i sitt letande hittat två uppteckningar på svensk folklig menuett. Den ena, från Kulla-bygden, är beskriven av Mandelgren 1865 och den andra upptecknades i Vallkärra utanför Lund på 1940-talet. Man vet att Bellman dansade menuett men inte hur dansen såg ut. En del polskor passar bra till menuett. I uppteckningen står "1 touren polska, 2dre touren Möllewitt" samt "Efter minuett som kallades Möllewitten kom strax en polska". Detta demonstrerade Gina och Bo som ögonfröjd för oss kursdeltagare. Menuett har fått ett uppsving på senare tid och idag ingår menuett på flera dansutbildningar t.ex. i Tobo.

Kursen gav mer träning för hjärncellerna än muskelcellerna. Historien är intressant och som folkdansare gav denna kurs mig en ny dimension på dans. Noggrann, pedagogisk och trevlig instruktion, fantastiskt bra musik och väl genomtänkta och utförda kringarrangemang med kaffe, smörgås, frukt och godis i pauserna gjorde kursen till en fullträff. Trevlig stämning och samvaro med dansare från både väst- och östkusten var också mycket givande. Vi har mycket gemensamt. Jag var full av glädje och positiva intryck när jag åkte hem på söndagseftermiddagen.

Text: Anna Månsson

Foto: Ronny Månsson

**Du kommer väl ihåg att leken
hör Julen till?!
Vilka lekar tycker du är bäst?**

**Visst blev jag fin, nu när jag
smyckat mig**

Skotsk folkdansfestival i London

Folkdanslaget MacLennan Scottish Group, har genomfört den 34:e folkdansfestival med gäster från Sverige, Baskien och Storbritannien.

Folkdräkt är ett igenkänningstecken. På flygplatsen hittade våra värdar oss från SGV Sällskapet Gammeldansens Vänner och Folkdansens Vänner Malmö tack vare tydligt attribut nämligen hatten till folkdräkten med flätat band och silverspänne som inte rymdes i kofferten.

Vi inledde med en rundtur i London. På Fleet Street besökte vi den genuina puben "Ye Olde Cheshire Cheese", återuppbbyggd 1667 med omtalat sågspånstäckt golv. Vi gick vidare till Kings Street och suktade lite när vi såg alla modenyheter långt från våra genuina vackra gamla folkdräkter. Dagens modekläder har säkert mycket kortare livslängd och trots det högre pris än våra fina dräkter. Efter flera timmars flanerande skrattade vi hjärtligt åt vitsen om en trött gris som var ute och gick i London och blev "pig".

i orange plastkläder och svarta struthattar ovanpå de civila kläderna. Vad denna klädsel symboliserade är oklart men det var en trevlig gest. Alla dessa ungdomar var mycket välklädda, skickliga dansare. Varje gång de använt sina dräkter tog de fram strykjärnet för att släta ut minsta tillstymmelse till veck på dräkten. De strök skjortor, huvuddukar och näsdukar om och om igen. Det var självklart att var och en ansvarade för att den egna dräkten var i bästa skick. Männens näsdukar hade hål i mitten avpassad för svärdet. Alla flickorna hade långt hår som sattes upp i knut, sen hjälptes de åt att knyta fast huvudbonaderna på varandra över hårknuten före varje uppvisning. Traditionellt använder gifta kvinnor vita huvuddukar, ungmör blommiga och änkor svarta. Deras danser innehöll många imponerande höga bensparkar, i jämnhöjd med deras ansikten. Dessa moment är svåra att utföra och vid 30-årsålder slutar de i regeln att framföra dessa danser.

Förutom festivalen dansade vi på ett äldreboende och i anslutning till gudst-

Malmö, dragspel spelade till våra danser. Vår skördedans med liar och rävsor uppskattades speciellt. Den svenskaste dans av alla hambo ingick också i programmet. Vi dansade bröllophambo och fick höra "tänk att en så vacker dans som ser så enkel ut kan vara så svår att dansa."

På äldreboendet klappade de äldre takten och berömde oss efteråt både för dansen och för vår engelska. De baskiska ungdomarna avslutade sin dans med att bjuda upp publiken. Vid alla tillfällen blev det en ringdans full av glada skratt. Gammal som ung alla blev dansanta och kände sig välkomna i ringen.

Före uppträdet vid kyrkan deltog vi i gudstjänsten. Inledningsvis gick fanbärare från de olika deltagande regionerna tillsammans med den blåklädda kvinnokören och säckpipemusiker i procession in i kyrkan och placerade fanorna runt altarringen. Prästen påtalade att korset på flaggorna symboliserar «joy, pice and love». Församlingen hade skotsk anknytning och använde ny teknik. Ingen behövde leta i psalmboken för alla texter till psalmer och böner fanns på storbildsskärm. Ett dop förrättades och efter akten bars den nya församlingsmedlemmen runt och prästen konstaterade att hon var tyngre än system som döpts tidigare. En

Från Baskien, San Sebastián kom "Koruko Ama Birjinaren Eskola", en ungdomsgrupp, med 15 – 34 år gamla medlemmar. Ett tiotal av dem var på sin första utlandsresa och de hade tradition att hedra värdlandet med något speciellt. Under hela besöket var de därför klädda

jänsten i en kyrka. Vid båda tillfällena varvades svensk skotsk och baskiska dans i ett omväxlande och underhållande program. Våra spelmännen Annika Trofast Hembygdsgillet Kristianstad, fiol, Bengt Wihlborg, Hembygdsgillet Kristianstad, fiol och Ann-Louise Mårtensson FV

församlingsbo blev gratulerad med en virtuell tårta (på storbildskärmen) och vi sjöng "Happy Birthday" i kör. Vi fick blåsa upp ballonger och släppa dem i kyrkorummet medan prästen uppmanade oss att ta del av den "sprit" som finns för oss alla. Prästen passade också på att under ceremonin gratulera till den svenska vinsten i Eurovisionslagerfestivalen dagen före. Avslutningsvis sjöng vi en psalm till dansens ära och prästen sa alla kan förstå dans och «Dance express joy». I anslutning till kyrkan fanns en badmintonsal som denna dag användes och passade utmärkt till dansuppvisningen.

Vi bjöds på traditionell skotsk och engelsk mat. Haggis är den rätt som mest imponerade på mig. Det är en stor korv gjord av blod och inälvor från fåret ursprungligen i fårmagen (numera vanligen syntetskinn) som serveras med potatis-

Pilavisan - Årgång 70 - Nummer 2 - 2015

mos och rotmos. Som extra krydda bjöds någon tesked whisky över haggis. Det mest spektakulära var när haggis bars in på en stor bricka ackompanjerad av säckpipa. Processionen vandrade runt borden och det kändes både mäktigt och märkligt. Ett skotskt poem lästes upp med stor inlevelse. Vi njöt av föreställningen trots att vi inte förstod vad som sas. Med ett svärd snittades haggis och sen blev vi alla bjudna att äta. Traditionellt serveras haggis den 25 januari till minne av skotske nationalpoetens Robert Burnes födelsedag. För oss var det en stor ära att få delta i denna ceremoni vid detta extrainsatta tillfälle.

Lördagskvällen dansade vi tillsammans för att umgås och lära varandras danser. Då passade fyra baskiska ungdomar på att agera ABBA iklädda silvriga overaller med vida svängiga byxben. De dansade och sjöng Supertruper så vi alla drömde oss flera decennier tillbaka.

På festivalkvällen tågade "Eppig Forest Pipe Band" genom lokalen på in- och utmarsch med ljudnivå som var dominerande och mäktig. En grekisk dansgrupp, Lyra Greek Dancers kom "all the way from London" så konferenciern skämtsamt. Det var fyra kvinnor som dansade till medryckande grekiska rytmer. De avslutade med Zorba med publiken, och det syntes tydligt att alla älskade att delta i dansen. Vi fick också titta på "Upland Dancers", ett barn/ungdomslag som perfekt leende framförde sina skotska danser.

De baskiska och grekiska danserna var i stor utsträckning könsbundna. Flickor dansade och viftade med näsdukar och såg åtråvärda ut när de eftertraktade mannens gunst, männen dansade med näsdukar genomborrade av svärd och bjällror på underbenen. Vi fick också

se den skotska svärdsdansen som dansas av fyra personer över svärd som ligger på golvet i form av ett kors. De hoppade snabbt, graciöst och perfekt mellan svärderna. Skotska danser är som regeln inte könsbundna. Alla gör samma steg och danserna kan därför utföras oberoende av fördelningen av antal män och kvinnor.

De skotska männen och kvinnorna som spelade säckpipa och trummor bar kilt. Dansande kvinnor bar rutig kjol med en rutig schal som matchade kjolen eller högtidsklädseln en vit hellång klänning med vita långa handskar och en rutig schal som tillbehör. De matchades av männens svarta frackliknande välskräddade kavaj. Denna klänning används vid festliga tillfällen men inte i samband med "upland dances" eftersom fotarbetet i dessa danser inte är möjligt att utföra i denna klädsel. Även konferenciern på festivalkvällen passade på att gratulera

Sverige till vinsten i Eurovisionslagerfestivalen innan han tackade alla för en mycket fin festival.

MacLennan är ett kärt återseende som att träffa sin familj. Vänskapen gjorde att flera av oss passade på att stanna några extra dagar i anslutning till festivalen för att umgås och turista i och kring London. Efter dessa dagar tillsammans med skotska vänner känner jag stor tacksamhet över att få delta och hoppas på återseende i Sverige så vi får möjlighet att återgälda gästfriheten.

Text: Anna Månsson

Foto: Ronny Månsson

Som volontär var vi representanter för Folkdansringen, Helsingborg och Sverige. Vi uppmanades att bjuda till lite extra och visa deltagarna med leende att vi sett dem. Vid ett så här stort arrangemang kan man förvänta incidenter men det måste finnas flexibilitet att lösa det så gästerna känner sig välkomna och väl omhändertagna.

Namur nästa. Män blir starka av dans, det visade ett flertal grupper som bar sina kvinnor i dansen. Inför nästa Europead är det styrketräning som gäller för männen inte bantning för kvinnorna. Broderskap

är det bästa och att träffa folk över gränserna sa polska gäster. Europeaden är ett fantastiskt arrangemang som för samman och låter oss mötas i glädje. Låt oss åka till Namur i Belgien och dansa tillsammans på nästa Europead.

Text: Anna Månsson

Foto Ronny Månsson

Vår spelman Tommy Linton har avlidit efter en längre tids sjukdom.

Tommy blev 79 år. Han har spelat i många år på våra träningar och uppvisningar och kämpade in i det sista för att hjälpa till. Han tog sig tom till Europeaden i Helsingborg för att spela på våra uppvisningar där. Tommy spelade med i väldigt många olika orkestrar och många är de spelmän som träffat och spelat med Tommy.

SGV
gm Marianne Halling

Foto: Ronny Månsson

Boktips!

"Rosengädda nästa" och "Larma, släcka, rädda i Rosengädda" av Emma Hamberg. Två underbara böcker där man får lära känna ett galteri av personligheter.

Det börjar med Bror, en trettonåring som älskar allt franskt och helst klär sig i linnekostymer inköpta på second hand. Han träffar Jane som räddar små övergivna djur och dessutom hinner med att sy folkdräkter med vackra broderier. Svante, som tar folkdansen till nya höjder, behöver komplettera sin folkdräkt. Tessa tröttnar på att sälja korb och mos, hon som verkligen kan laga jättegoda mat av alla slag. Tessa tröttnar också på sin sambo som hellre hänger på gymmet än umgås med henne. Så fortgår böckerna, nya personer dyker upp, alla speciella på sitt eget sätt. Handlingen utspelar sig i olika delar av Sverige, från Lund till Stockholm och så småningom, till det lilla stationssamhället Rosengädda. Jag tycker mycket om böckerna, "feel good" skulle nog en del kalla dem och det är väl härligt att få må bra! Dessutom är det de enda romaner jag läst som skriver om folkdans och folkdansare på ett positivt och livsbejakande sätt!

Text: Margareta Nilsson

I nästa nummer (preliminärt)

kommer du att kunna läsa om:

- 1 Tyllbroderier
- 2 SGV Pigg 85-åring
- 3 Grötlunk
- 4 Taasterup Danssjov
- 5 Medlemmar 2015
- 6 Detaljen (Nyhet)
- 7 m.m.

**Vi ser fram mot ditt bidrag:
- upplevelser i kulturen &
traditionens tecken!**